

Nr 112.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om vissa dövtumprästers löneförhållanden.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren av herr *H. Hallén* väckt motion (II: 100) har hemställts, att riksdagen måtte förklara sitt beslut vid 1938 års riksdag, att i motionen angivna dövtumpräster icke vid övergången borde lida minskning i sina löneförmåner, böra tolkas så, att från den tiden dyrtidstillägg å då utgående lön och intjänta ålderstillägg enligt för respektive befattningshavare vid övergången gällande grunder alltfört böra utgå.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Över ifrågavarande motion har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *allmänna lönenämnden* den 2 mars 1943 avgivit yttrande, vilket såsom bilaga fogas vid detta utlåtande. (*Bilaga.*)

I samband med dövtumundervisningsväsendets förstatligande genom beslut av 1938 års riksdag föreskrevs genom Kungl. Maj:ts beslut den 2 juni 1939 bland annat, att dövtumprästerna *K. G. Bratt* i Växjö och *S. G. Svenfors* i Stockholm skulle äga åtnjuta personligt lönetillägg med belopp, motsvarande skillnaden mellan deras löneförmåner omedelbart före förstatligandet och deras författningsenliga avlöning såsom dövtumpräster efter förstatligandet. I anslutning till förfaringssättet i vissa andra likartade fall fastställdes härvid för både *Bratt* och *Svenfors* till siffran bestämda avlöningsbelopp, vilka motsvarade dessa befattningshavares avlöning för juni 1938 (d. v. s. omedelbart före förstatligandet) och vilka skulle bilda utgångspunkterna för bestämmandet av det personliga lönetillägget. På detta sätt erhöles sålunda ett visst, en gång för alla fixerat utgångsläge.

Utskottet.

Såsom allmänna lönenämnden i sitt yttrande framhållit, innebär den i förevarande motion gjorda hemställan, att ett annat förfaringssätt skulle tillämpas vid bestämmandet av beloppet för det *Bratt* och *Svenfors* tillkommande personliga lönetillägget. Enligt motionärens yrkande borde man sålunda vid varje särskilt avlöningstillfälle undersöka, med vilket belopp löneförmånerna till *Bratt* och *Svenfors* skulle ha utgått, om de icke övergått i statens tjänst; därest detta belopp skulle vara större än den vid samma tillfälle å den statliga dövtumtjänsten utgående avlöningen, borde följaktligen personligt lönetillägg utgå med belopp motsvarande skillnaden. Utskottet kan, under hänvisning till vad allmänna lönenämnden i ärendet anført,

icke tillstyrka, att en omläggning nu skulle företagas av grunden för det personliga lönetillägg, som tillförsäkrats ifrågavarande befattningshavare, och finner sig sålunda icke kunna förorda bifall till det av motionären gjorda yrkandet.

Emellertid framgår av lönenämndens yttrande, att motionens huvudsyfte, vilket torde vara att bereda Bratt och Svenfors viss kompensation för den inträdda levnadskostnadsstegringen, kan tillgodoses på annat sätt. Lönenämnden har nämligen påvisat, att Bratt och Svenfors — vilkas rätt att åtnjuta personligt lönetillägg endast gäller så länge de tillhöra 1921 års avlöningsreglemente för allmänna civilförvaltningen, på vilket reglemente de förklarat sig vilja kvarstå — skulle i avlöningshänseende vinna på att övergå till det numera gällande civila avlöningsreglementet av år 1939, åtminstone om hänsyn tages till för närvarande gällande avlöningsbestämmelser för statens tjänstemän. Lönenämnden har därför — under erinran att ifrågavarande befattningshavare både år 1939 och år 1942 haft möjlighet att övergå på civila avlöningsreglementet men uttryckligen avstått därifrån — uttalat sig för att de borde erhålla ännu ett dylikt tillfälle. Utskottet hyser visserligen någon tvekan angående lämpligheten av att riksdagen lämnar medgivande härtill, men har likväl funnit sig kunna i huvudsak biträda lönenämndens förslag, detta bland annat med hänsyn till önskvärdheten av att civila avlöningsreglementet erhåller allmän tillämpning beträffande de befattningshavargrupper, som äro underkastade detsamma. Utskottet får alltså för sin del tillstyrka, att Bratt och Svenfors må, därest de före den 1 juli 1943 göra vederbörlig anmälan därom, övergå till civila avlöningsreglementet, räknat från och med den 1 juli 1942. Någon anledning att, såsom lönenämnden antytt, vid en sådan övergång tillförsäkra ifrågavarande befattningshavare rätt att uppbära minst den avlöning, som till dem utgick den 30 juni 1938, föreligger emellertid enligt utskottets mening icke.

Under återopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av motionen II: 100, medgiva att dövsstumpprästerna K. G. Bratt i Växjö och S. G. Svenfors i Stockholm må, räknat från och med den 1 juli 1942, övergå till civila avlöningsreglementet, därest de före den 1 juli 1943 göra anmälan därom till vederbörande avlöningsutbetalande myndighet.

Stockholm den 14 maj 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 111.

*Bilaga.**Till Riksdagens statsutskott.*

Genom Kungl. Maj:ts remiss den 12 februari 1943 har allmänna lönenämnden anbefallts att till riksdagens statsutskott avgiva yttrande över en inom andra kammaren av herr H. Hallén väckt motion (II: 100) om vissa dövtumprästers löneförhållanden. I anledning härav får lönenämnden anföra följande.

Motionären hemställer, under återopande av 1938 års riksdags beslut angående dövtumundervisningsväsendets förstatligande, att riksdagen måtte förklara sitt beslut vid 1938 års riksdag, att i motionen angivna dövtumpräster icke vid övergången borde lida minskning i sina löneförmåner, böra tolkas så, att från den tiden dyrtidstillägg å då utgående lön och intjänata ålderstillägg enligt för respektive befattningshavare vid övergången gällande grunder alltfört böra utgå.

Genom särskilda beslut den 2 juni 1939 har Kungl. Maj:t medgivit, att de i förevarande ärende avsedda dövtumprästerna, K. G. Bratt i Växjö och S. G. Svensfors i Stockholm, finge dels uppbära lön enligt 24 löneklassen, dels åtnjuta personligt månatligt lönetillägg med belopp, motsvarande skillnaden mellan, å ena sidan, 711 kronor 83 öre för Bratt och 892 kronor 23 öre för Svensfors samt, å andra sidan, deras författningensliga månatliga avlöning såsom dövtumpräster. Vad sålunda medgivits skulle gälla från och med den 1 juli 1938, då dövtumundervisningsväsendet förstatligades. Kungl. Maj:ts berörda beslut innebär, i vad avser det personliga lönetillägget, att 1938 års riksdags beslut, att ifrågavarande befattningshavare icke skulle lida minskning i löneförmånerna vid den ordinarie tjänst, som av dem innehades vid övergången i statstjänst, av Kungl. Maj:t tolkats så, att dessa befattningshavare tillförsäkrats att framdeles åtnjuta minst den avlöning de uppburo den 30 juni 1938, eller omedelbart före övergången i statstjänst.

Den i den remitterade motionen gjorda hemställan innebär emellertid, att man skulle vid varje särskilt avlöningstillfälle undersöka, med vilket belopp löneförmånerna till Bratt och Svensfors skulle ha utgått, om de icke övergått i statens tjänst; därest detta belopp skulle vara större än den vid samma tillfälle å den statliga dövtumprästtjänsten utgående avlöningen, borde följaktligen personligt lönetillägg utgå med belopp motsvarande skillnaden.

Den av motionären åsyftade beräkningsgrunden förutsätter för att giva ett riktigt resultat, att man vid varje särskild tidpunkt kan exakt ange de sammanlagda löneförmåner, som Bratt och Svensfors skulle ha varit rättsligen tillförsäkrade, därest de icke övergått i statens tjänst. Om en sådan fixering av de tidigare löneförmånerna icke låter sig exakt göra, är den i motionen åsyftade beräkningsgrunden icke genomförbar. Kungl. Maj:ts nyssberörda beslut torde ha grundat sig på den uppfattningen, att det icke kunnat med bestämdhet avgöras, vilka sammanlagda löneförmåner Bratt och Svensfors skulle för framtiden ha varit garanterade, därest de icke övergått i statens tjänst. I detta läge har i stället fixerats ett visst avlöningsbelopp, vilket tillkom ifrågavarande befattningshavare den 30 juni 1938 och vilket tillförsäkrats dem i fortsättningen såsom ett minimibelopp. Det bör erinras, att enahanda förfaringsätt av Kungl. Maj:t tillämpats i andra liknande fall, exempelvis vid statens övertagande av skyddshemsverksamheten.

Enligt lönenämndens mening bör med hänsyn till det anförda ett bifall till motionärens yrkande icke ifrågakomma, detta även med tanke på konsekvenserna. Emellertid vill det förefalla lönenämnden, att huvudsyftet med den föreliggande motionen, vilket torde vara att bereda Bratt och Svenfors viss kompensation för den inträdda levnadskostnadsstegringen, kan tillgodoses på annat sätt. Härutinnan får lönenämnden framhålla följande.

De Bratt och Svenfors genom Kungl. Maj:ts ovanberörda beslut den 2 juni 1939 tillförsäkrade minimibeloppen för månad, 711 kronor 83 öre respektive 892 kronor 23 öre, gälla endast så länge dessa befattningshavare tillhöra 1921 års avlöningsreglemente för allmänna civilförvaltningen. När det nuvarande civila avlöningsreglementet trädde i kraft den 1 juli 1939, valde med anledning härav båda befattningshavarna att kvarstå på det äldre reglementet. Sedan dess har ytterligare en möjlighet förelegat för dem att övergå till civila avlöningsreglementet, nämligen i samband med allmänna tjänstepensionsreglementets ikraftträdande den 1 juli 1942 (jämför kungörelsen den 30 juni 1942, nr 594). Men icke heller vid sistnämnda tillfälle ha Bratt och Svenfors valt att övergå från 1921 års avlöningsreglemente, å vilket de alltså alltjämt kvarstå. Enligt vad lönenämnden inhämtat, har detta förhållande haft sin grund i den uppfattningen, att Bratt och Svenfors i och med en övergång till civila avlöningsreglementet skulle avsäga sig sin rätt att månatligen uppbära minst 711 kronor 83 öre respektive 892 kronor 23 öre.

För närvarande uppbär Bratt en avlöning av 762 kronor 60 öre för månad; då detta belopp överstiger 711 kronor 83 öre, utgår alltså icke något personligt lönetillägg till honom. I motionen framhålles också, att Bratts kompensation för dyrtiden för närvarande stigit till 50 kronor 77 öre för månad — d. v. s. skillnaden mellan 762 kronor 60 öre och 711 kronor 83 öre. Svenfors' avlöning såsom dövtumpräst uppgår för närvarande till 890 kronor 5 öre för månad; hans personliga lönetillägg utgör alltså (892: 23 — 890: 05 =) 2 kronor 18 öre för månad. Då Svenfors' avlöning således ännu icke uppnått det belopp, som till honom utgick den 30 juni 1938, har han — såsom också motionären framhållit — icke erhållit någon kompensation för levnadskostnadsstegringen.

Emot de nyss anförda lönebeloppen torde böra ställas den avlöning, som Bratt och Svenfors för närvarande skulle äga åtnjuta, därest de icke kvarstode å äldre avlöningsreglemente utan vore underkastade civila avlöningsreglementet. Bratts månatliga avlöning, efter pensionsavdrag, skulle då utgöra 798 kronor 65 öre i stället för 762 kronor 60 öre; Svenfors skulle under samma förutsättning äga uppbära 945 kronor 85 öre i stället för 892 kronor 23 öre. Enligt för närvarande gällande avlöningsgrunder vore det sålunda fördelaktigt för såväl Bratt som Svenfors att underkasta sig civila avlöningsreglementet.

Enligt lönenämndens mening bör med hänsyn till det anförda Bratt och Svenfors beredas förnyat tillfälle att, om de så önska, övergå till civila avlöningsreglementet. Enligt den ovannämnda kungörelsen 1942: 594 skulle anmälan om sådan övergång ha varit gjord före den 15 augusti 1942. Riksdagens beslut i anledning av den föreliggande motionen synes därför böra avse ett medgivande för Bratt och Svenfors att övergå till civila avlöningsreglementet, därest de göra anmälan därom före viss, av Kungl. Maj:t bestämd dag. Därest sådan anmälan göres, synes civila avlöningsreglementet lämpligen böra erhålla tillämplighet på dem räknat från och med den 1 juli 1942.

Lönenämnden vill tillägga, att Bratt och Svenfors, även om de övergå till civila avlöningsreglementets villkor och bestämmelser, torde kunna tillförsäkras att uppbära minst den avlöning, som till dem utgick den 30 juni 1938. Lönenämnden får härutinnan hänvisa till föredragande departementschefens uttalande i fråga om rektorn vid statens polis-skola E. G. G. W. Biörklunds avlöningsförmåner (proposition 1942: 154 sid. 12; jämför riksdagens skrivelse 1942: 149) ävensom till Kungl. Maj:ts beslut i ärendet den 30 juni 1942 (statsliggaren 1942/43 sid. 309).

I avgörandet av förevarande ärende ha deltagit undertecknad lönenämndens ordförande samt ledamöterna Almgren, Andersson, Broström, Englund, Magnusson och Wahlmark.

Stockholm den 2 mars 1943.

ERIK STRIDSBERG.

/ Nils M. af Malmborg.
